

Navodila organa upravljanja za vrednotenje izvajanja Programa evropske kohezijske politike v programskem obdobju 2021–2027

dr. Aleksander Jevšek
minister

SEZNAM KRATIC

EK	Evropska komisija
EKP	Evropska kohezijska politika
ESRR	Evropski sklad za regionalni razvoj
ESS	Evropski socialni sklad
EU	Evropska unija
IS OU	Informacijski sistem organa upravljanja (eMA2)
IPSV	Interdisciplinarna posvetovalna skupina za vrednotenje
KS	Kohezijski sklad
LNV	Letni načrt vrednotenj
NV	Načrt vrednotenj
OzS	Odbor za spremljanje Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji
OU	Organ upravljanja
PEKP	Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji
PT	Posredniško telo

Verzija	Datum	Opis	Komentar
1.0	oktober 2023	Osnovna verzija navodil	

KAZALO

1.	UVOD.....	5
2.	PRAVNA PODLAGA.....	6
3.	SPLOŠNE DOLOČBE	7
4.	VREDNOTENJE	8
4.1	MERILA IN OKVIR SMOTRNOSTI	8
4.2	ČASOVNI OKVIR	8
5.	PROCES VREDNOTENJ IZVAJANJA PROGRAMA.....	9
5.1	PROCES PRIPRAVE NAČRTA VREDNOTENJ IZVAJANJA PEKP.....	9
5.2	PROCES PRIPRAVE LETNIH NAČRTOV VREDNOTENJ IZVAJANJA PEKP	10
5.3	PROCES IZVAJANJA VREDNOTENJ PEKP	11
6.	DOSTOPNOST REZULTATOV	13

1. UVOD

Navodila organa upravljanja za vrednotenje izvajanja evropske kohezijske politike v programskem obdobju 2021–2027 (v nadaljevanju: navodila OU) določajo postopke izvajanja vrednotenij v skladu s 44. členom uredbe (EU) 2021/1060. Navodila določajo smernice, ki jih je treba upoštevati pri izvajanju vrednotenij. Osnovni namen izdaje teh navodil je, da se zaradi vsebinske raznolikosti področja evropske kohezijske politike (v nadaljevanju: EKP) in različnih organizacijskih struktur organov zagotovi uporaba enotnega pristopa v vseh organih.

Navodila so skladna z zahtevami, priporočili, usmeritvami in smernicami Evropske komisije (v nadaljevanju: EK). Določajo način, namen, vsebino in časovni okvir vrednotenij. Navodila veljajo za tiste udeležence pri organu upravljanja (v nadaljevanju: OU) in posredniških telesih (v nadaljevanju: PT), ki sodelujejo pri vrednotenju v okviru Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji (v nadaljevanju: PEKP) za črpanje sredstev iz skladov EU, in sicer:

- Evropski sklad za regionalni razvoj (v nadaljevanju: ESRR),
- Evropski socialni sklad plus (v nadaljevanju: ESS+),
- Kohezijski sklad (v nadaljevanju: KS) in
- Sklad za pravični prehod (v nadaljevanju: SPP).

Navodila, podpisana s strani pristojnega ministra, pričnejo veljati z dnem objave na spletni strani <https://evropskasredstva.si>.

2. PRAVNA PODLAGA

Vrednotenje izvajanja EKP v programskem obdobju 2021–2027 v skladu s 44. členom uredbe (EU) 2021/1060 urejajo naslednje pravne podlage:

- Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko (UL L št. 231 z dne 30. 6. 2021, str. 159), zadnjič spremenjena z Uredbo (EU) 2022/2039 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o spremembi uredb (EU) št. 1303/2013 in (EU) 2021/1060 glede dodatne prožnosti za obravnavanje posledic vojaške agresije Ruske federacije FAST (prožna pomoč za ozemlja) – CARE (UL L št. 275 z dne 25. 10. 2022, str. 23) (v nadaljevanju: uredba (EU) 2021/1060);
- usmeritve EK;
- druga ustrezna zakonodaja.

3. SPLOŠNE DOLOČBE

Vrednotenje je obvezen element izvajanja programov kohezijske politike. S postopkom vrednotenja se ugotavlja, ali posamezni predpisi, politike in namenska poraba sredstev ustrezajo svojemu namenu in prinašajo želene spremembe. Pri vrednotenju se ocenjuje uspešnost, učinkovitost, ustreznost, skladnost in dodana vrednost Unije. Ključni namen vrednotenj je izboljšanje kakovosti zasnove in izvajanja programa.

Področje vrednotenj je na splošno opredeljeno v 40. in 44. členu uredbe (EU) 2021/1060.

44. člen uredbe (EU) 2021/1060 določa, da je država članica ali organ upravljanja odgovorna za izvedbo vrednotenja programov v zvezi z enim ali več naslednjimi merili: uspešnost, učinkovitost, ustreznost, skladnost in dodana vrednost Unije, in sicer z namenom izboljšanja kakovosti zasnove in izvajanja programov za upravljanje programa z namenom doseganja njegovih ciljev.

40. člen uredbe (EU) št. 2021/1060 določa naloge odbora za spremljanje, kjer v točki 1.(e) opredeli, da odbor za spremljanje preverja napredek, dosežen pri izvajanju vrednotenj, sintez vrednotenj in morebitnega nadaljnjega spremljanja ugotovitev ter v točki 2.(c) opredeli, da odbor za spremljanje odobri načrt vrednotenja in njegove morebitne spremembe.

4. VREDNOTENJE

Vrednotenje v skladu s 44. členom uredbe (EU) 2021/1060 je ključen element izvajanja programov v obdobju 2021–2027, ki ga določa uredba (EU) 2021/1060 oziroma uredba o skupnih določbah. V ta namen OU pripravi Načrt vrednotenij (v nadaljevanju: NV) izvajanja PEKP. Pri pripravi NV se upoštevajo smernice za pripravo načrtov vrednotenij.

Vrednotenja lahko zajemajo program, specifične cilje, določene segmente programa in programskih področij. Splošni načeli pri načrtovanju vrednotenij sta sorazmernost in praktičnost.

Namen OU na področju vrednotenij je izvajanje kakovostnih vrednotenij in njihova uporaba, ki omogoča širjenje znanja o učinkovitosti in uspešnosti področnih politik ter prispeva k izboljšanju sistema izvajanja razvojnih programov in politik na osnovi ugotovitev vrednotenij.

S postopkom vrednotenja se ugotavlja, ali posamezni predpisi, politike in namenska poraba sredstev ustrezajo svojemu namenu in prinašajo zelene spremembe.

4.1 MERILA IN OKVIR SMOTRNOSTI

Država članica ali OU izvede vrednotenja programov v zvezi z enim ali več naslednjimi merili: uspešnost, učinkovitost, ustreznost, skladnost in dodana vrednost Unije, in sicer z namenom izboljšanja kakovosti zasnove in izvajanja programov. Vrednotenja lahko obsegajo tudi druga relevantna merila, na primer vključevanje, nediskriminacijo in prepoznavnost.

Vsaka država članica vzpostavi okvir smotrnosti, da se med izvajanjem programa omogočijo spremljanje in vrednotenje smotrnosti programa, pa tudi poročanje o njegovi smotrnosti ter da se prispeva k merjenju splošne smotrnosti skladov.

Okvir smotrnosti sestavljajo:

- (a) kazalniki učinka in rezultatov, povezani s specifičnimi cilji iz uredb za posamezne sklade, izbranimi za program,
- (b) mejniki, ki jih je treba doseči do konca leta 2024 za kazalnike učinka ter
- (c) cilji, ki jih je treba doseči do konca leta 2029 za kazalnike učinka in rezultatov.

4.2 ČASOVNI OKVIR

OU predloži NV Odboru za spremljanje Programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 (v nadaljevanju: OzS) najpozneje eno leto po sklepu o odobritvi programa. Vrednotenja se izvajajo v skladu s časovnico, ki je okvirno določena v NV, natančno pa opredeljena v letnih načrtih vrednotenij (v nadaljevanju: LNV). Če se vrednotenje ne izvede v načrtovanem letu, se lahko načrtuje v naslednjih LNV.

Če se pojavi potreba, se ad-hoc lahko izvede tudi vrednotenje, ki ni del NV.

Poleg tega se do 30. junija 2029 za program izvede vrednotenje, s katerim se oceni njegov učinek.

5. PROCES VREDNOTENJ IZVAJANJA PROGRAMA

Proces izvajanja dejavnosti na področju vrednotenj poteka v dveh fazah; prva faza je proces priprave NV izvajanja PEKP, druga faza pa priprava LNV vsako leto.

5.1 PROCES PRIPRAVE NAČRTA VREDNOTENJ IZVAJANJA PEKP

OU v začetku finančne perspektive pozove resorje in morebitne druge deležnike k podaji predlogov za imenovanje članov in njihovih namestnikov v Interdisciplinarno posvetovalno skupino za vrednotenje PEKP (v nadaljevanju: IPSV). OU sam predlaga vodjo in člane za imenovanje v IPSV. IPSV se ustanovi kot medresorska delovna skupina za področje vrednotenj.

Naloge IPSV izvajanja PEKP so:

- pregled predloga NV za izvajanje PEKP in LNV ter predlog morebitnih sprememb,
- podajanje mnenj o NV,
- podajanje mnenj o LNV,
- spremljanje izvajanja NV za izvajanje PEKP in LNV ter posredovanje predlogov za izboljšanje izvajanja NV in LNV.

OU pripravi predlog NV PEKP za programsko obdobje 2021–2027 in LNV. OU pozove resorje k posredovanju predlogov za izvajanje NV in morebitnih sprememb ter tudi sam pripravi nabor predlaganih vrednotenj. Iz vseh predlogov OU smiselno oblikuje osnutek NV.

NV mora v skladu s smernicami EK vsebovati tri ključna poglavja:

- (a) opis programov in skladov EU, vključenih v načrt vrednotenja in glavnih ciljev vrednotenja;
- (b) opis splošnega okvira vrednotenja (proces, definiranje vlog posameznih akterjev, vključenih v vrednotenje, vključevanje deležnikov, določitev strokovnega znanja izvajalca vrednotenja in opredelitev funkcionalne neodvisnosti izvajalca, izobraževanje, informiranje, obveščanje, predvidena časovnica idr.);
- (c) načrtovanje posameznih vrednotenj (seznam in časovnica posameznih vrednotenj za celotno programsko obdobje, ki vsebuje zahtevane elemente iz smernic EK za pripravo vrednotenj).

Po pripravi osnutka OU skliče sejo IPSV. Na seji vsi sodelujoči pregledajo osnutek NV, podajo svoje pripombe, popravke in dodatke. OU v sodelovanju s člani IPSV oblikuje usklajen NV. IPSV k osnutku NV poda mnenje pred sejo OzS. Za pozitivno mnenje IPSV je potrebna odobritev s strani polovice vseh njenih članov.

OzS preveri in potrdi NV, ki predstavlja podlago za izvajanje vrednotenj v finančni perspektivi 2021–2027. NV se objavi na spletni strani OU in je javnega značaja.

OzS preveri in odobri morebitne spremembe načrta vrednotenj in potrjuje LNV, ki se pripravi za vsako leto posebej.

OU predloži NV OzS najpozneje eno leto po sklepu o odobritvi programa.

V skladu s smernicami EK lahko OU izvede ad-hoc vrednotenje, ki ni del NV, če se pojavi potreba tekom izvajanja PEKP.

5.2 PROCES PRIPRAVE LETNIH NAČRTOV VREDNOTENJ IZVAJANJA PEKP

OU pozove PT in morebitne druge sodelujoče deležnike k podaji predlogov za izvajanje vrednotenj v sklopu priprave LNV. OU v primeru zaznane potrebe tudi sam poda predloge za vrednotenje.

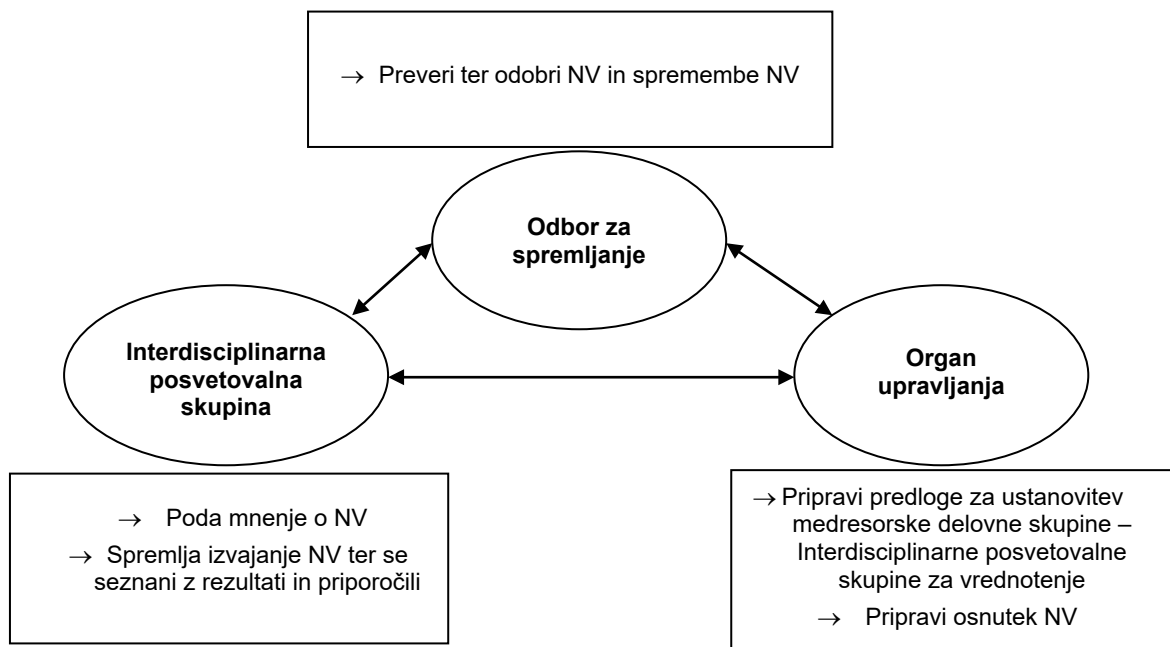
Na podlagi posredovanih predlogov OU pripravi osnutek LNV in skliče IPSV, ki razpravlja o osnutku LNV in poda mnenje k usklajenemu dokumentu LNV pred sejo OzS.

OzS prejme končni LNV, ki je podlaga za izvajanje vrednotenj in predstavlja prilogo k načrtu vrednotenj 2021–2027.

OU objavi LNV na spletni strani.

Če se vrednotenje, opredeljeno v LNV, ne izvede v načrtovanem letu, se lahko prenese v naslednje leto. OU lahko izvede ad-hoc vrednotenje, ki ni del LNV, če se pojavi potreba tekom izvajanja PEKP.

Poenostavljen shematski prikaz procesa priprave NV

5.3 PROCES IZVAJANJA VREDNOTENJ PEKP

OU je odgovoren za izbiro funkcionalno neodvisnega izvajalca za vrednotenje. V komisiji za izbor izvajalca sodelujejo tudi PT ter po presoji OU tudi morebitni drugi deležniki, katerih delo je vsebinsko vezano na posamezno vrednotenje (člani komisije za izbor izvajalca so hkrati člani referenčne skupine za spremljanje izvajanja konkretnega vrednotenja, OU pa lahko k delu tako oblikovane referenčne skupine povabi tudi druge deležnike glede na vsebino vrednotenja).

Izbrani izvajalec pripravi predlog metodologije vrednotenja ali pa metodologijo vrednotenja določi že OU v razpisni dokumentaciji. Referenčna skupina za vrednotenje na uvodnem sestanku potrdi metodologijo oziroma predlaga spremembe, ki jih je izvajalec dolžan upoštevati.

Po izboru izvajalca odgovorna oseba za vrednotenje na OU skliče referenčno skupino za vrednotenje, ki jo OU imenuje pred začetkom vrednotenja in ki skrbi za vsebinsko podporo vrednotenju, izmenjavo potrebnih informacij in podatkov z izvajalcem vrednotenja, ter podaja predloge in pripombe za izboljšanje poročil, ki jih mora izvajalec smiselno upoštevati. Skupina deluje tako, da ne prihaja do konflikta interesov.

V določenem roku po podpisu pogodbe se izvede uvodni sestanek (t. i. *kick-off meeting*) z izbranim izvajalcem vrednotenja.

Razpisna dokumentacija praviloma določa, da mora izbrani izvajalec pripraviti začetno poročilo, ki vsebuje delovni načrt in opis metodologije ter opredeljuje način zbiranja podatkov, vlogo in odgovornosti posameznih članov skupine, ki izvaja vrednotenje.

Če gre za zahtevno in časovno daljše vrednotenje (več kot 6 mesecev), se že v razpisni dokumentaciji določijo roki za predložitev vmesnih poročil izvajalca naročniku oziroma za mesečno poročanje o napredku.

Člani referenčne skupine za vrednotenje imajo na voljo 7 delovnih dni (razen, če se ne določi drugače), da izvajalcu vrednotenja posredujejo komentarje na predloženo vmesno poročilo. Posredovani komentarji se upoštevajo pri naslednjem vmesnem poročilu oziroma osnutku končnega poročila.

Po prejemu osnutka končnega poročila vrednotenja odgovorna oseba za vrednotenje na OU, ali po dogovoru izvajalec sam, posreduje osnutek v komentar referenčni skupini za vrednotenje.

Prejemniki osnutka končnega poročila imajo praviloma na voljo 15 delovnih dni za posredovanje komentarjev izvajalcu vrednotenja. Izvajalec vrednotenja ima praviloma na voljo 15 delovnih dni, da pripravi končno različico poročila z upoštevanjem prejetih komentarjev. Roki se lahko v razpisni dokumentaciji določijo drugače.

Končno poročilo mora vsebovati povzetek (v slovenskem in angleškem jeziku), vsebino vrednotenja, namen in cilje vrednotenja, vprašanja iz razpisne dokumentacije, metodologijo vrednotenja, ključne ugotovitve vrednotenja, priporočila, vire, priloge (anketni listi ipd.).

Odgovorna oseba za vrednotenje na OU in odgovorna oseba za to vrednotenje na PT ali pri drugem deležniku izpolnita poročilo o ocenjevanju kakovosti poročila vrednotenja, ki se priloži h končni dokumentaciji. Odgovorna oseba za vrednotenje na OU pripravi pregled priporočil in zagotavlja sprotno spremljanje izvajanja priporočil.

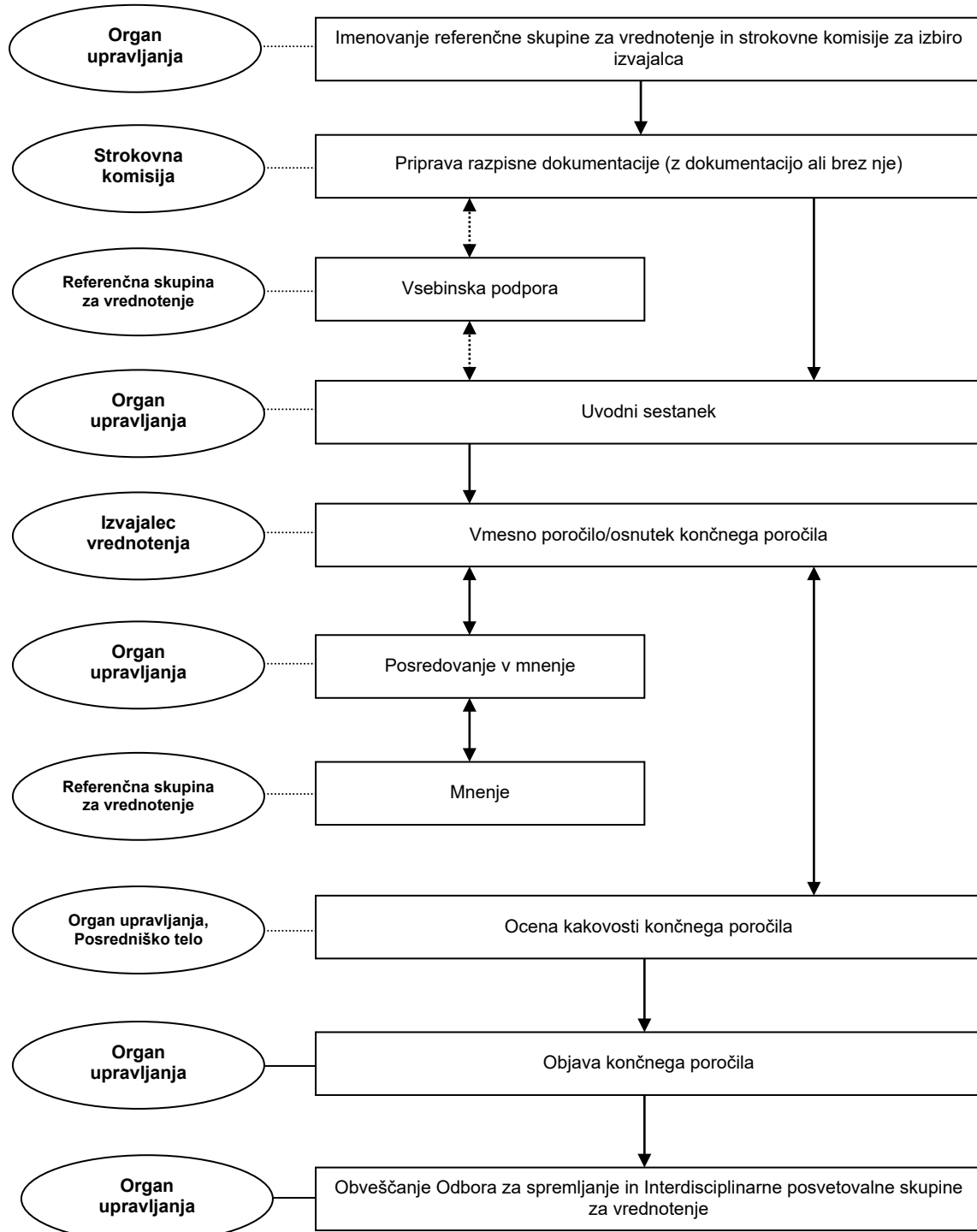
Končna različica vrednotenja se objavi na spletni strani OU.

Odgovorna oseba za vrednotenje na OU poroča o sklepnih ugotovitvah in odzivih v IPSV, katere naloga je tudi spremljanje izvajanja načrta vrednotenij ter seznanitev z uporabo rezultatov in priporočil iz vrednotenij, ter pripravi prispevek glede vrednotenij za letno poročilo o izvajanju programa.

O rezultatih izvedenih vrednotenij predstavnik OU (ali po dogovoru izvajalec) poroča na OzS.

Poenostavljen shematski prikaz procesa izvajanja vrednotenja

6. DOSTOPNOST REZULTATOV

Zagotavljanje transparentnosti in informacij o programu je ključnega pomena. V ta namen se na spletni strani OU¹ objavi tako NV za programsko obdobje 2021–2027 kot tudi LNV.

S ciljem, da se poveča uporaba rezultatov vrednotenj in izvajanje priporočil, bo za ciljne skupine zagotovljeno obveščanje o rezultatih vrednotenj. Pri načrtovanju obveščanja o rezultatih vrednotenj bodo opredeljene ciljne skupine in izbrani najbolj primerni načini obveščanja.

Vsi rezultati izvedenih vrednotenj po letih bodo dostopni na spletni strani OU.

¹ <https://evropskasredstva.si/evropska-kohezijska-politika/>